

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: Koolieelse lasteasutuse õpetaja

Laura Sinimets

SÕIMEEALISTE LASTE KOHANEMIST SOODUSTAVAD KOOSTÖISED TEGURID
LAPSEVANEMATE JA LASTEAIAOÕPETAJATE VAHEL NING OSAPOOLTE
OOTUSED KOHANEMISELE VILJANDI LINNA LASTEAEDADE NÄITEL

Bakalaureusetöö

Juhendaja: alushariduse nooremlektor Heily Leola

Läbiv pealkiri: Lasteiaga kohanemine

Tartu 2021

Resümee

Sõimeealiste laste kohanemist soodustavad koostõised tegurid lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate vahel ning osapoolte ootused kohanemisele Viljandi linna lasteaeda näitel

Lasteaiaiga kohanemisele annab väga palju kaasa koostöö lasteaiaõpetajate ning lapsevanemate vahel. Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, millist sõimeealiste laste lasteaiaiga kohanemist soodustavat koostööd on valmis tegema lasteaiaõpetajad, millist lapsevanemad ning millised on mõlema osapoolte ootused nende vahelisele koostööle.

Uurimuses osalesid Viljandi linna sõimerühmade õpetajad ning lapsevanemad, kelle laps käib sõimerühmas. Andmeid koguti küsimustikega ning analüüsimiseks kasutati kvalitatiivne sisuanalüüsi ja kirjeldavat statistikat. Tulemustest selgus, et lapsevanemate ja õpetajate ootused ning see, millist kohanemist soodustavat koostööd mõlemad osapooled on valmis tegema, langesid suuresti kokku. Laste lasteaiaiga kohanemisel tehtav koostöö õpetajate ja vanemate vahel on teema, mida tuleks täpsemalt uurida, et aru saada veelgi üksikasjalikumalt laste esmast ja sujuvat kohanemist uue keskkonnaga.

Märksõnad: koostöö, kohanemine, lasteaed

Abstract

Contributing Cooperational Factors between Parents and Kindergarten Teachers of Nursery School Adaptation and the Parties' Expectations for Adaptation on the example of the Kindergartens in Viljandi.

Cooperation between kindergarten teachers and parents contributes a lot to the adaptation process to kindergarten. The aim of the bachelor's thesis at hand is to find out what kind of cooperation kindergarten teachers and parents are willing to do with the purpose of promoting the adaptation of nursery school children to kindergarten. In addition to this, the thesis also looks what the cooperation expectations of both parties are.

The population consisted of the nursery teachers in Viljandi and all the parents with children in nursery schools in Viljandi. The data was collected through questionnaires and analyzed using qualitative content analysis and descriptive statistics.

The results showed that the parents' and teachers' expectations largely coincided, both parties are willing to do similar type of cooperation. The cooperation between teachers and parents during the adaptation of children to kindergarten is an issue that should be further explored in

order to gain a deeper understanding of children's initial adaptation in order to ensure a smooth transition to the new environment.

Keywords: co-operation, adaptation, kindergarten

Sisukord

Resümee	2
Abstract	2
Sisukord	4
Sissejuhatus	5
1. Teoreetiline ülevaade	6
1.1 Töös kasutatavad põhimõisted	6
1.2 Lasteaiaga kohanemist toetavad tegurid	7
1.3 Varasemad uuringud	9
1.4 Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused	9
2. Metoodika	10
2.1 Valim	10
2.2 Mõõtevahendid	10
2.3 Protseduur	11
3. Tulemused	11
3.1 Esimene uurimisküsimus	11
3.2 Teine uurimisküsimus	15
3.3 Kolmas uurimisküsimus	18
Arutelu	20
Töö piirangud ja praktiline väärtus	21
Tänuõnad	23
Autorsuse kinnitus	23
Kasutatud kirjandus	24
Lisa 1. Lasteaiaõpetajate küsimustik	27
Lisa 2. Lastevanemate küsimustik	29
Lisa 3. Kirjad lasteaedadele	31

Sissejuhatus

Paljude väikelaste elus tuleb ühel hetkel aeg minna lasteaeda. Kohanemine uue olukorra ja keskkonnaga vajab aega ning kodu ja lasteasutuse koostööd. Selleks, et kohanemisperiood oleks sujuv ja positiivne, on väga oluline roll lapsevanematel ja lasteaiaõpetajatel. On ju ka koolieelse lasteasutuse seaduses (1999) välja toodud kodu ja lasteasutuse vaheline koostöö, kus lasteaed on kodu toetavas ja abistavas rollis.

Et üleminek kodust lasteaeda oleks sujuv ja vähem stressi tekitav, siis on olulised head suhted lapsevanemate ja vanemate vahel (Bernhardt, 2000). Oluline on ka see, et nii vanemad kui lasteaiaõpetajad toetaksid last tema jaoks raskel hetkel - kohanemisel uue keskkonnaga (Kruzewska, 2018). Sellest tulenevalt sai valitud ka bakalaureusetöö teemaks kohanemine ja seda toetavad tegurid, lähtudes lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate koostööst. Koostöö lasteaia ja lapsevanema vahel on oluline, et tagada lapse turvatunne ning luua sobivad tingimused lapse psüühilise valu vähendamiseks. Nähes, et tema vanemad on rahulolevad ning enesekindlad, teab ka laps, et tema eest hoolitsetakse ning selle tulemusel suureneb ka lapse enesekindlus (Bernhardt, 2000; Kruzewska, 2018; Yaldaie, 2016). Ka Eestis varasemates uuringutes on leitud, et koostöö mängib kohanemise juures suurt rolli. Leola (2015) tõi välja, et kohanemist soodustavaks teguriks nii lapsevanemate kui ka õpetajate arvates oli omavaheline koostöö. Ka lasteaiaõpetajad ise on öelnud, et koostöö lapsevanematega on tähtis tegur lapse eakohase arengu juures (Veisson & Suur, 2005). Koostöö vanematega võimaldab lasteaiaõpetajatel välja selgitada, millega lapsed kodus tegelevad, millised huvid neil on ja selle tulemusel saavad nad edukamalt lapsi õppimisel ja ka kohanemisel toetada (Vashuk jt, 2014; Yaldaie, 2016).

Eelnevale tuginedes võib öelda, et koostöö lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate vahel on üks olulisemaid aspekte kohanemise juures, sest see tagab lapse kiirema, vähem stressi tekitava ja turvalisema kohanemise ja seetõttu on ka selles töös lähema uurimise all koostöö kahe osapoole vahel. Autorile teadaolevalt ei ole Eestis varasemalt uuritud ainult lastevanemate ja õpetajate koostööd kui lasteaiaa kohanemist soodustavat tegurit, kuigi kirjanduse põhjal mõjutab just see tegur kohanemist enim. Sellest tulenevalt on bakalaureusetöö eesmärgiks välja selgitada, millist sõimeealiste laste lasteaiaa kohanemist soodustavat koostööd on valmis tegema lasteaiaõpetajad, millist lapsevanemad ning millised on mõlema osapoole ootused nende vahelisele koostööle.

1. Teoreetiline ülevaade

1.1 Töös kasutatavad põhimõisted

Lasteaed (*day nursery, kindergarten*) on kodu kõrval last kõige enam mõjutavam keskkond (Bronfenbrenner, 1994). Koolieelne lasteasutus (*preschool establishment*) on koolieast noorematele lastele alusharidust omandamist ja hoidu võimaldav õppeasutus. Lasteaed toetab lapse perekonda, soodustades lapse arenemist ja kasvamist ning tema individuaalsusega arvestamist. Koolieelse lasteasutuse põhiülesanne on lapse soolisi, ealisi ning individuaalseid vajadusi ja iseärasusi arvestades luua tingimused ning võimalused tervikliku isiksuse kujunemiseks, tugevdada ning hoida lapse tervist ning soodustada tema emotsionaalset, sotsiaalset, vaimset, kõlblist ja kehalist arengut (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999). Pooleteise- kuni kolmeaastase lapse lasteaiakoha võib valla- või linnavalitsus vanema nõusolekul asendada lapsehoiuteenusega (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999).

Koolieelse lasteasutuse seaduses (1999) on kirjas, et sõimerühmas käivad kuni kolmeaastased lapsed ning sõimerühmas võib olla kokku kuni 14 last (valla- või linnavalitsusel on hoolekogu ettepanekul õigus suurendada laste arvu kuni kahe lapse võrra). Samuti võivad sõimeealised lapsed käia ka liitrühmas, kus on koos sõime- ja lasteaiarühmaealised lapsed. Antud töös käsitletakse lapsi, kes käivad sõimerühmas ehk kes on nooremad kui kolm aastat.

Lasteaiaga kohanemine (*adaptation*) toimub laste üleminekul (*transition*) ühest keskkonnast teise, antud töö kontekstis kodust lasteaeda. Kohanemine ehk adaptatsioon on inimese ja keskkonna vaheline vastastikune toime, liikumine ühest keskkonnast teise, sobitumine ja harjumine uudse olukorraga, keskkonnaga (Cohen, 2012; Erelt, 2014). See eeldab inimese kehalise ja sotsiaalse talitluse paindlikkust, tagab indiviidi vastavuse keskkonna füüsilistele ja sotsiaalsetele nõuetele ning miinimumvajaduste rahuldamise (ENE IV, 1989). Kahn ja Loit (2009) leiavad et, kohanemine laiemas tähenduses on bioloogiliste süsteemide paindlikkus, mis võimaldab leida ja rakendada võimalikult soodsama talitlusviisi ning eksisteerida erinevates keskkonnatingimustes.

Kohanemine on mitmeteguriline ja pidev protsess, mis tuleb läbi viia õigeaegselt, vältimaks negatiivseid muutusi lapse organismis ja käitumises (Petrova, 2018). Kohanemisega kaasneb väikelapsel tihti ka nutt (*crying, nob*). Nutmine ise aga on füsioloogilise erutuse seisund, millele järgneb sügav lõdvestumine. See on väga tõhus moodus pingete vähendamiseks ning vererõhu ja südamelöökide sageduse alandamiseks (Solter, 2007).

Koostööks (*cooperation*) nimetatakse kahe või enama inimese või inimeste rühma ühist kooskõlastatud tegutsemist ühise eesmärgi nimel ning selle tulemust (Eesti Keele Instituut, 2009; Oxford Advanced Learner's Dictionary, i.a). Pere ja lasteaia vaheline koostöö ja suhtlus tähendab seda, et mõlemad osapooled näevad end peamiste laste füüsilise ja vaimse arengu edendajatena, toetades ja tehes koostööd omavahel (Hongzu, 2013). Štehi ja Kalini (2011) arvates on koostöö partnerluse mudel õpetajate ja lapsevanemate vahel, eesmärgiga tagada lastele vajalik haridus ning kus osapooled austavad ja tunnustavad üksteisi ühiste eesmärkide saavutamisel. Omavahelises koostöös eristatakse lisaks partnerlusele ka suhtlust vanematega. Partnerlus esitab mõlemale osapoolale väljakutseid, mis lõppevad kokkulepetega ning suhtlus on määratletud kui partnerluse töötase (Goshen, 2016).

1.2 Lasteaiaga kohanemist toetavad tegurid

Periood, mille jooksul laps lasteaia kohaneb, on hädavajalik nii lapsele, õpetajatele, kui ka vanematele. Lasteaed võib olla suurepärane koht, kus lapsed saavad suhelda eakaaslastega ja õppida väärtuslikke oskusi, näiteks kuidas jagada, kuidas reegleid järgida. Lasteaias käimisega tulevad aga kaasa nii vanema kui ka lapse jaoks teatud emotsioonid. Lapse jaoks võib tundmatute õpetajate ja lastega uude keskkonda sisenemine põhjustada nii ärevust, kui ka põnevust. Vanematel võivad tekkida erinevad emotsioonid nagu ärevus või mure selle kohta, kas nende laps on lasteaiaks valmis või ei (Hoffses, 2018). Et need emotsioonid saaksid olla positiivsed, on toetavaks teguriks väga hea koostöö lasteaia ja lapsevanema vahel. Kui laps näeb, et tema vanem on enesekindel ja rahulik, annab ta sellega lapsele sõnumi, et tema eest hoolitsetakse hästi ning tal on lasteaias turvaline ning siis tunneb laps end enesekindlat ja rahulikult ja tal tekib turvatunne (Bernhardt, 2000; Serova, 2016; Yaldaie 2016). Järgnevalt toon välja erinevad tegurid, mis mõjutavad lapse lasteaia kohanemist ning mille juures on oluline roll õpetajate ja vanemate vahelisel koostööl.

Varajane lasteaia tutvumine. Vanemad võiksid koos lapsega juba varakult lasteaia tutvumas käima, enne kui nad lapse üksi jätavad (Mänd, 2003), sest pered vajavad aega uue ümbruse külastamiseks (Patel, i.a). Lasteaeda külastades saavad lapsed tutvuda oma tulevaste õpetajatega ja teiste lastega, näha ruume, kus nad mängivad (Kruszewska, 2018). Ka pedagoogid peavad selleks aega varuma, et vanematele sellist tutvumisperioodi võimaldada. On väga tähtis, et üks vanematest saaks olla esimestel päevadel koos lapsega. Ema või isa tutvustab lapsele uut ümbrust, teisi lapsi ja täiskasvanuid.

Vanema kohalolek esimestel päevadel. Oma vanema kohalolek annab lapsele kindlustunde ja kiirendab lapse kohanemist uute oludega (Mänd, 2003). Kohanemine lasteaiaa võiks olla järkjärguline, vanema kohalolek väheneb igapäevaselt kuni on aeg öelda: “Nägemist, ma tulen varsti tagasi” (Balaban, 2006). Kui vanem on jätnud hüvasti, tuleb kohe lahkuda, ära hiilimine võib lapses tekitada hüljatuse tunde. Pikk hüvastijätt seevastu võib tugevdada lapse arusaama, et lasteaed on halb koht (Hoffses, 2018). Selline veidi aeglane sisenemisprotsess annab lapsele aega kohanemiseks (Balaban, 2006) ning lapsevanematele võimaluse õpetajatega suhtlemiseks ja nende tundma õppimiseks (Balaban, 2006, Patel i.a).

Turvalelu olemasolu. Samuti on oluline, et õpetaja, kes väljendab sooja ja tervitavat suhtumist väikelastesse, näitab lastele vanematega suhtlemise viise ning teeb jõupingutusi kodu ja lasteasutuse vahelise ühenduse loomiseks, lubades lapsel kodust mänguasju tuua või luues koduse keskkonna (Bang, 2014). Kohanemisprotsessi hõlbustamiseks võib lapsele kodu või vanemate igatsuse ja turvatunde pakkumiseks näidata lapsele vanemate fotot või lubada enda juures hoida oma lemmik mänguasja või kaisuteki, mis on lapsele kallis ja tähendusrikas (Balaban, 200; Serova, 2016). Samas leiab ka Kraav (2007), et kui lapsel on olemas turvalelu, turvaobjekt (padjake, tekike, lemmik mänguasi jne), siis tuleb lubada lapsel seda kogu aeg enda juures hoida, mitte halvustada ja nõuda selle kappi panemist. Ka Lasteaiaõpetaja käsiraamatus (2003) on väljatoodud, et lapsi aitab kohanemisel armas mänguasi, vana lutt, mõni riidetükk või tema titeaegne padi. Lastel tuleb lubada need neile nii armsad ja olulised asjad lastesõime kaasa võtta. See loob lapsele turvatunde, rahustab last magamajäämisel ja aitab kohaneda teistsuguste oludega, kus laps seni on viibinud.

Lasteaia ja kodu vaheline koostöö. Koolieelse lasteasutuse seaduses (1999) on ära määratud kodu ja lastesõime vaheline koostöö, mille järgi lasteasutus toetab lapse perekonda, soodustades lapse arenemist ja kasvamist ning lapse individuaalsuse arvestamist, lisaks vanemad on kohustatud looma lapsele soodsad tingimused alushariduse omandamiseks ja arenemiseks lasteasutuses. Lasteaia ja kodu koostöö on eelduseks, et laps tunneks end lasteaias turvaliselt ja tema arengut toetatakse igakülgsest nii kodus kui ka lasteaias. Eduka koostöö eelduseks on lasteasutuse töötajate ja lastevanemate ühised arusaamad lapse arengu toetamise võimalustest ja vastastikustest ootustest. Vastastikuse koostöö kavandamisel on olulise tähtsusega lapsevanema huvi lapse arengu ja edusammude vastu (Õun & Suur, 2009). Koostöö lapsevanema ja lasteaiaõpetajate vahel võib alata juba enne lapse lasteaeda tulekut, mil vanem saab infot lasteaia, õppe- ja kasvatustegevuse ning rühma ja õpetajate kohta, kes töötavad tulevases sõimerühmas. Samas annavad õpetajad teada ka selle, mida nad ootavad vanematelt (Kööp, 2018). Vanem, kes on loonud usaldusliku suhte lapse esimese õpetajaga,

jagab tõenäolisemalt oluliselt rohkem teavet lapse koduse olu kohta, kui see vanem, kellel ei teki usalduslikku kontakti õpetajaga (Bernhardt, 2000). Kui vanemad ja õpetajad usaldavad üksteist ning nad saavad üksteisega ausalt suhelda, saavad nad lapsi, üksteisi ja tekkivaid probleeme realistlikult vaadata, tõhustades seeläbi koostööd (Šteh & Kalin, 2011). Oluline on ka vanemalt saadud teave, see aitab õpetajal valida sobivaimat suhtlusviisi lapsega, arvestada lapse eripäradega (Õun & Suur, 2009).

1.3 Varasemad uuringud

Tutvudes erinevate uurimustega, selgus, et on läbi viidud küllaltki vähe uurimusi vanem-õpetaja koostöö olulisusest lapse kohanemisel sõimerühmas.

Teadlikkus kodu ja lasteasutuse vahelise koostöö tähtsusest kasvab ning üldiselt on õpetajad ja lapsevanemad omapoolseks panuseks positiivselt valmis. Samal ajal esitab see nii õpetajatele kui ka lapsevanematele üha uusi ja arvukamaid väljakutseid (Kalin & Šteh, 2010). Venemaal ja Soomes läbi viidud uuringust selgub, et vanemad peaksid tegema õpetajatega koostööd lapse kohanemisel. Õpetajate vastustest selgus, et on oluline, et vanemad teeksid koostööd, vältimaks negatiivseid tagasilööke lapse kohanemisel. Lisaks tuli uuringust välja, et vanemad on alati teretulnud lasteaeda eelnevalt külastama ja tooma oma lapse sellega tutvuma. Nad usuvad, et see võib üleminekut hõlbustada (Yaldaie, 2016).

Koostöö olulisus selgus ka Leola (2015) aastal läbiviidud uurimusest. Tulemustest nähtub, et koostöö lasteaiaõpetajate ja lastevanemate vahel on kohanemist soodustavaks teguriks. Sama tulemuseni jõudis ka Matsalu (2015) oma uurimuses, millest selgus, et kui vanemad on lasteaia suhtes positiivselt meelestatud, tagab see lapse parema ja sujuvama kohanemise. Kohanemiskäigust aitavad üle saada lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate tihe koostöö ning omavaheline usaldus. See annab kohanevale lapsele julgust, toetab ning loob turvatunde uude keskkonda sulandumisel (Martin, 2010). Samuti on kohanemisel abiks vestlused vanematega, eriti individuaalsed vestlused lapse arengu teemal. Ka Rootsi lapsevanemate seas peetakse individuaalse arengu vestlusi kõige olulisemaks koostöövormiks lasteaiaõpetajatega. Vanemad tunnevad, et heas vestluses on keskmes just nende enda lapse areng (Sandberg & Vuorinen, 2008).

1.4 Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Võttes kokku teoreetilisi seisukohti (nt Bernhardt, 2000; Kruzewska, 2018; Veisson & Suur, 2005) ja varasemaid uurimusi (nt Leola, 2015; Yaldaie, 2016) võib öelda, et just

lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate omavaheline koostöö on väga oluline lapse kohanemisel lasteaia. Sellest tulenevalt on bakalaureusetöö eesmärgiks välja selgitada, millist sõimeealiste laste lasteaia kohenemist soodustavat koostööd on valmis tegema lasteaiaõpetajad, millist lapsevanemad ning millised on mõlema osapoole ootused nende vahelisele koostööle.

Selle tulenevalt sõnastati kolm uurimisküsimust:

1. Millist sõimeealiste laste lasteaia kohenemist soodustavat koostööd on valmis tegema lasteaiaõpetajad ning millised on nende ootused koostööle lapsevanematega?
2. Millist kohenemist soodustavat koostööd on valmis tegema lapsevanemad ning millised on nende ootused koostööle lasteaiaõpetajatega?
3. Milline on lasteaiaõpetajate rahulolu koostööle lapsevanematega ning milline on lapsevanemate rahulolu koostööle lasteaiaõpetajatega?

2. Metoodika

2.1 Valim

Käesolevas uurimuses osalesid Viljandi linna lasteaia. Küsitlus viidi läbi 4 lasteaias, millest kahel lasteaias oli 2 õppehoonet. Valimi moodustasid sõimerühmade õpetajad ning nende rühmades käivate laste vanemad.

Küsitluses osales 19 õpetajat ning 15 lapsevanemat. Kõik küsimustiku täitjad olid naissoost (100%). Küsitluses osalenud õpetajate vanus jäi vahemikku 25 kuni 63 eluaastat, keskmiseks vanuseks oli 44,7; lapsevanemate vanus jäi vahemikku 30 kuni 42 eluaastat, keskmiseks vanuseks oli 35,2. Õpetajate tööstaaž jäi vahemikku 1 kuni 38 aastat, keskmiseks tööstaažiks oli 17,7 aastat.

2.2 Mõõtevahendid

Käesolevas uurimuses kasutati mõõtevahendina küsimustikke. Tulenevalt riigis kehtivast olukorrast koguti käesoleva uurimuse jaoks andmeid veebipõhiselt, küsitlus viidi läbi internetikeskkonnas Google Forms. Uuringuperioodiks oli 3 nädalat.

Küsimustikku kasutati andmekogumismeetodina, et selgitada välja millist koostööd lastevanematega ootavad lasteaiaõpetajad ja millist koostööd ootavad lapsevanemad.

Küsimustiku koostas käesoleva bakalaureusetöö autor. Küsimustikke oli kaks, millest üks küsimustik oli koostatud sõimerühma õpetajatele ning teine lapsevanematele, kelle laps käib sõimerühmas. Õpetajate küsimustikus (vt lisa 1) oli kokku 11 küsimust, millest 6 olid avatud

küsimused ja 5 suletud küsimused. Lapsevanemate küsimustikus (vt lisa 2) oli 12 küsimust, millest 6 olid avatud küsimused ja 6 suletud küsimused. Küsimustiku täitmine võttis aega 10-15 minutit.

2.3 Protseduur

Küsitlus viidi läbi ajavahemikul 25.03.2021 - 18.04.2021 Viljandi linna lasteaedades. Kirjad ja küsimustikud saadeti lasteaedadesse läbi interneti, kasutades internetikeskkonda Gmail. Kirjad saadeti alguses lasteaedade üldmeilile (vt lisa 3) ning esialgne uuringuperiood oli kaks nädalat. Esimene meeldetuletuskiri saadeti teise nädala alguses ning teine meeldetuletuskiri saadeti pärast teist nädalat ning uuringuperioodi pikendati nädala võrra. Meeldetuletuskirjad saadeti ka lasteaedade õppejuhtidele.

Andmete töötlemiseks kasutati programmi MS Wordi ja MS Excel. Avatud küsimuste vastused sisestati MS Wordi ning nende andmeanalüüsiks kasutati kvalitatiivset sisuanalüüsi. Kvalitatiivsete andmete sisuanalüüsiks kasutati induktiivset lähenemist. Uurija luges korduvalt vastused üle ning seejärel hakkas neid uurimisküsimuste järgi kodeerima. Analüüsi käigus moodustati kategooriad (Elo & Kyngäs, 2008). Kategooriate moodustamisel otsiti vastuseid, mis on sarnased. Uurija luges vastuseid korduvalt üle ning vajadusel koondati kategooriad kokku (näiteks vanematele pideva tagasiside andmine, igapäevane suhtlus ja vestlused koondati kategooriaks pidev suhtlus vanematega).

Suletud küsimuste analüüsiks ning vastajate taustaandmete kirjeldamiseks kasutati kirjeldavat statistikat (keskmised, protsendid). Esmalt korrastati andmed ning seejärel kanti need tabelisse. MS Exceliga esitati andmed ning kujutati ka joonised ning tabelid.

3. Tulemused

Käesoleva uurimustöö eesmärgiks oli välja selgitada, millist sõimeealiste laste lasteaiaga kohanemist soodustavat koostööd on valmis tegema lasteaiaõpetajad, millist lapsevanemad ning millised on mõlema osapoolte ootused nende vahelisele koostööle.

Järgnevalt esitan tulemused uurimisküsimuste kaupa.

3.1 Esimene uurimisküsimus

Esimene uurimisküsimus oli: Millist sõimeealiste laste lasteaiaga kohanemist soodustavat koostööd on valmis tegema lasteaiaõpetajad ning millised on nende ootused koostööle

lapsevanematega? Antud uurimisküsimuse vastusteks on peakategooriad „kohanemist soodustav koostöö vanematega“, „kuidas saab lapsevanem kohanemist soodustada“.

Kohanemist soodustav koostöö vanematega. Selle peakategooria tulemused vastavad küsimusele: *Millist kohanemist soodustavat koostööd lastevanematega teete?* Tulemused on esitatud alloleval joonisel 1.

Joonis 1. Õpetajate arvamus, millist kohanemist soodustavat koostööd lapsevanematega tehakse.

Tulemustest selgus, et õpetajad teevad lapsevanematega koostööd kuues alakategoorias: lasteaia tutvustamine, perevestlused, pidev suhtlus vanematega, lapsevanemad rühmas, rühma reeglite tutvustamine, lühemad või vabad päevad.

„Lasteaia tutvustamine“. Selle alakategooria alla koondati koodid, mis sisaldasid endas viiteid konkreetselt lasteaia tutvustamisele, näiteks tutvustatakse maja, õueala, rühmaruume. Õpetajad tõid välja, et üheks soodustavaks koostööks on lapsevanematele ning lastele lasteaia tutvustamine. Näiteks: „Algul laps saab koos vanemaga käia lasteaiaga, rühmaruumidega tutvumas.“

„Perevestlused“. Selle alakategooria alla koondati koodid, mis sisaldasid endas viiteid konkreetselt perevestluste läbiviimisele. Õpetajad on öelnud, et kohanemist soodustav koostöö, mida nad vanematega teevad on perevestluste läbiviimine. Perevestlusi viiaksi läbi, et saada tuttavateks laste peredega ning et edaspidine suhtlus läheks kergemini. Samuti selgitatakse perevestlustel välja pere ootused ja vajadused ning lapse eripärad ning harjumused. Näiteks: „Tegime perevestlusi, et rohkem tuttavamaks saada.“

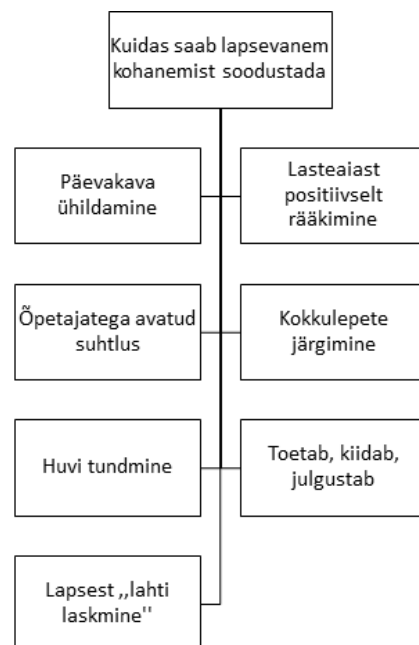
„Pidev suhtlus vanematega“. Pidev suhtlus vanematega on üks põhilisi kohanemist soodustav koostöö, mida õpetajad lapsevanematega teevad. Õpetajad annavad vanematele pidevat tagasiside, kuidas lapsel läheb. Vestlused on igapäevased, suheldakse vabas vormis ning sõbralikult. Näiteks: „Igapäevased vestlused lapsevanematega.“

„Lapsevanemad rühmas“. Õpetajad peavad oluliseks ka alguses lasta vanematel lastega koos rühmas olla. Lapsed tunnevad end alguses võõras keskkonnas vanemate juuresolekul turvalisemalt. Kuid siiski järk-järgult harjutatakse laps ka üksi olema. Näiteks: „Harjutamise ajal lubame lastevanematel olla koos lapsega rühmas.“

„Rühma reeglite tutvustamine“. Kohanemist soodustavaks koostööks on õpetajad veel toonud rühma reeglite tutvustamine vanematele. Rühma reeglitest rääkimine annab lapsevanematele ülevaate, mis last ees ootab ning ka vanem saab ka lapsele neid reegleid kodus õpetada. Näiteks: „Kohe kui lapsed tulevad räägime vanematele rühma reeglid ära, et oleks ülevaade mis ja mida meie koostöö ette näeb.“

„Lühemad või vabad päevad“. Õpetajate arvates on kohanemist soodustav koostöö ka see, kui vanemad annavad õpetajate soovitusel lapsele lasteaias lühemaid või vabu päevi. Nii harjub laps lasteaiapäevarütmiga ning teab, mis teda ees ootab, kuid samas ei tekitata lapsele kohe suurt stressi. Näiteks: „Soovitame algul lapsele väga pikki päevi mitte teha ja võimaldada vabu päevi kui võimalik.“

Kuidas saab lapsevanem kohanemist soodustada. Selle peakategooria tulemused vastavad küsimusele: *Kuidas saaks lapsevanem lapse kohanemist soodustada?* Tulemused on toodud allolevale joonisele 2.

Joonis 2. Õpetajate arvamus, kuidas saaks lapsevanem lapse kohanemist soodustada.

Õpetajate arvates saavad lapsevanemad lapse kohanemist soodustada seitsme alakategooria järgi: päevakava ühildamine; lasteaiast positiivselt rääkimine; õpetajatega avatud suhtlus; kokkulepete järgimine; huvi tundmine; toetab, kiidab, julgustab; lapsest „lahti laskmine“.

„Päevakava ühildamine“. Selle alakategooria alla koondati koodid, mis sisaldasid endas viiteid konkreetset päevakavade kasutamisele nii kodus kui lasteaias. Õpetajate arvates saavad lapsevanemad kohanemist soodustada, kui ühildavad lapse koduse päevakava lasteaia päevakavaga. Nii saab laps aimu, mis teda lasteaias ees ootab. Näiteks: „Lapsevanemad võiksid võimaluse korral järgida sama päevakava nagu lasteaias on.“

„Lasteaiast positiivselt rääkimine“. Antud alakategooria all on õpetajad öelnud, et lapsele lasteaiast ning õpetajatest positiivses toonis rääkimine, aitab lapsel mõista, et lasteaed on turvaline koht. Samuti peab lapsevanem ise olema positiivne lasteaia suhtes. Näiteks: „Vanem peaks olema positiivse hoiakuga. Kindlasti rääkima lasteaiast kui toredast kohast, kus on võimalus käia mängimas.“

„Õpetajatega avatud suhtlus“. Siinkohal on õpetajad toonud välja, et avatud suhtlus õpetajatega on oluline kohanemise juures, sest nii lapsevanemad kui õpetajad saavad üksteisele jagada olulist infot lapse või lasteaia kohta. Lapsed jälgendavad ka vanemat ning näeb nende kehakeelest, et õpetajad on sõbralikud ning usalduslikud. Näiteks: „Kindlasti hoida õpetajatega kontakti ning suhelda, mis tema lapsele oleks parim ning kohanemine kenasti sujus.“

„Kokkulepete järgimine“. Selle alakategooria all on õpetajad mõelnud, et kui lapsevanemad järgivad omavahelisi kokkuleppeid on lapsele kohanemine sujuvam ning stressivabam. Kokkulepete alla käivad õpetajate arvates ka soovitusel, mida õpetajad vanematele annavad- lühemate päevade tegemine, vabade päevade andmine, potil käimine. Näiteks: „Järgib kokkuleppeid rühmas.“

„Huvi tundmine“. Õpetajad peavad oluliseks ka seda, et vanemad tunneksid ise huvi lasteaia kohta ning kuidas peab last lasteaia harjutama. Samuti võiks lapsevanem juba varem õpetajatelt uurida, milline eluolu on lasteaias, nii oskab lapsevanem last ise ettevalmistada lasteaiaks. Näiteks: „Uurib ja tunneb huvi, kuidas peab last lasteaia harjutama.“

„Toetab, kiidab, julgustab“. Siinkohal on õpetajate arust oluline, et nii vanem, kui õpetaja toetaks last kohanemise ajal. Toetamise all on õpetajad mõelnud, et vanemad ei tohiks kasutada lapsele hirmutavaid lauseid („ära karda“), sest need süvendavad lapse hirmu. Vanemad peavad lapsi kiitma, et nad on lasteaias tublid ja saavad lasteaias hästi hakkama.

Samuti peaksid vanemad last julgustama lasteaeda jääma, kuid vanemad ei tohiks last petta, öeldes, et nad käivad korraks ära ning tulevad kohe tagasi. Näiteks: „Kiita last, kui hästi ta lasteaias hakkama saab.“

„Lapsest „lahti laskmine““. Õpetajate arvates on oluline, et vanem oleks ise valmis last lasteaeda jätma, sest laps mõistab, kui vanem pole ise valmis ning ei suuda lapsest lahti lasta. Oluline on vähendada kiindumustunnet ning usalda õpetajaid. Näiteks: „Lapsevanem peab eelkõige ise valmis olema last jätma lasteaeda ja usaldama õpetajaid.“

3.2 Teine uurimisküsimus

Teine uurimisküsimus: Millist kohanemist soodustavat koostööd on valmis tegema lapsevanemad ning millised on nende ootused koostööle lasteaiaõpetajatega? Antud uurimisküsimuse vastusteks on peakategooriad „kohanemist soodustav koostöö õpetajatega“, „kuidas saab õpetaja kohanemist soodustada“.

Kohanemist soodustav koostöö õpetajaga. Järgnevad tulemused on vastused küsimusele: *Millist kohanemist soodustavat koostööd teete õpetajatega?* Tulemused on toodud alloleval joonisel 3.

Joonis 3. Lastevanemate arvamus, millist kohanemist soodustavat koostööd õpetajatega tehakse.

Lastevanemate arvates teevad nad kohanemist soodustavat koostööd õpetajatega kuues alakategoorias: pidev suhtlus õpetajatega, infovahetus, päevakavade ühildumine, lühemad või vabad päevad, lapsevanemad rühmas, tunnustamine ja kiitmine.

„Pidev suhtlus õpetajatega“. Siinkohal on lapsevanemad välja toonud, et pidev suhtlus õpetajaga toimub nii lapsevanemaga kui ka lapse endiga. Õpetajad tulevad juba hommikul garderoobi vastu ja proovivad kontakti saada. Samuti suheldakse ka päeva keskel, näiteks saadab õpetaja vanemale SMS'i kuidas lapsel läheb. Vanemad on öelnud ka seda, et päeva lõpus suheldi õpetajatega pikalt, kuidas lapsel läks ja mida saavad ka kodused teha, et kohanemine oleks sujuvam. Näiteks: „Igapäevased vestlused õpetajatega. Nt kuidas läks päev lasteaias, kas midagi on vaja kodus teha/harjutada.“

„Infovahetus“. Selle alakategooria alla koondati koodid, mis sisaldasid endas viiteid konkreetselt infovahetusele õpetajate ja lapsevanemate vahel. Infovahetuse all on lapsevanemad mõelnud taustainfo jagamist õpetajatele lapse harjumustest ja oskustest. Samuti on mõeldud selle all küsimustike täitmist lapse kohta ning õpetajate poolset info jagamist lasteaiast, päevakavast ja rühma reeglitest. Näiteks: „Lasteaia esimestel päevadel täitsime ära küsimustiku lapse kohta, et õpetajad teaksid lapse tausta ja harjumusi.“

„Päevakavade ühildumine“. Vanemate arvates on oluline ka kodune elu planeerida nagu lasteaias. Õpetajatelt saavad nad teada lasteaia päevakava ning hakkavad seda ka kodus rakendama. Näiteks: „Võimalusel planeerida a kodune elu lasteaiaga enam-vähem samasse rütmi.“

„Lühemad või vabad päevad“. Selle alakategooria alla läheb õpetajate soovitude kuulamine ning lapsele, kas lühemaid või vabu päevi teha, et last suure stressiga üle ei koormaks. Näiteks: „Anname vabu päevi õpetaja palvel.“

„Lapsevanemad rühmas“. Vanemate sõnul olid lapsevanemad esimestel päevadel lapsega koos rühmas. Tänu sellele sai vanem ka lapsele paremini tutvustada lasteaia eluolu, temaga mängida ning suhelda ka samaaegselt õpetajatega. Järk-järgult hakatakse pärast seda last ka üksi lasteaeda jätma. Näiteks: „Esialgu käisin lapsega koos mängimas ja siis käis laps üksi mängimas.“

„Tunnustamine ja kiitmine“. Siinkohal on välja toodud, et nii lapsevanemad kui õpetajad peavad last kiitma, tunnustama ja julgustama. Eriti oluline on lapsevanemate arvates, et õpetaja poolne kiitus tuleks lapse kuulates, mitte ainult vanemale. Samuti läheb selle alakategooria alla ka õpetajate tunnustus lapsevanematele ning nende julgustamine, et lapsel läheb kõik hästi. Näiteks: „Lapse kuulates kiidab ja palub lapselt ka olukorrast kinnitust.“

Kuidas õpetaja saab kohanemist soodustada. Järgnevad tulemused on vastused küsimusele: *Kuidas saaks õpetaja Teie lapse kohanemist soodustada?* Tulemused on toodud allolevale joonisele 4.

Joonis 4. Lapsevanemate arvamus, kuidas õpetajad saavad kohanemist soodustada.

Lastevanemate arvates saavad õpetajad kohanemist soodustada nelja alakategooria järgi: positiivne tagasiside, individuaalne lähenemine, vanemate rühma lubamine, kannatlikkus.

„Positiivne tagasiside“. Lastevanemate arvates saavad õpetajad kohanemist soodustada andes lapsele positiivset tagasisidet. Selle alakategooria alla läheb ka lapse toetamine ja julgustamine. Lastevanemate arvates peab õpetaja last tunnustama ja motiveerima tema pingutuse korral ning tegevustes kiitma ning abistama. Näiteks: „Motiveerib last tegevustes ja kiidab. Laps peab olema positiivselt häälestatud.“

„Individuaalne lähenemine“. Siinkohal on lapsevanemad öelnud, et nende arvates on oluline, kui õpetajad arvestavad lapse eripäradega, sest nii tunneb laps ka end turvaliselt ning teab, et temast hoolitakse. Samuti on vanemad öelnud, et õpetajad prooviksid vajadusel tegeleda lapsega individuaalselt, et tekiks lapse ja õpetaja vahel usaldussuhe. Näiteks: „Arvestab lapse eripäraga, vajadusel tegutseb individuaalselt.“

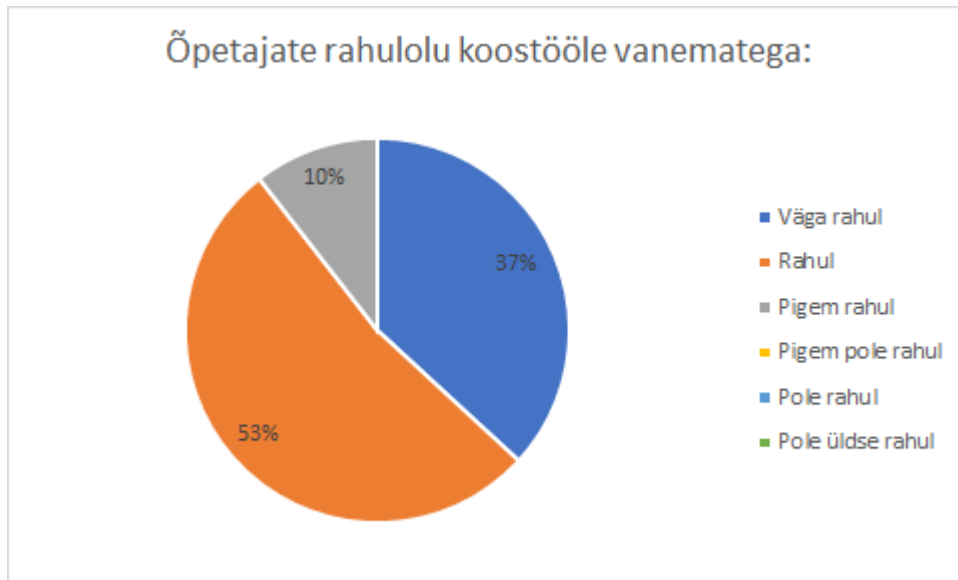
„Vanemate rühma lubamine“. Selle alakategooria alla koondati koodid, mis sisaldasid endas viiteid konkreetselt vanemate rühma lubamist. Vanemate jaoks on ka oluline, et õpetajad lubaksid alguses vanematel jääda koos lapsega rühma tutvuma ning mängima, sest siis saab vanema lapsele lasteaeda tutvustada ning näidata lapsele, et tegu on turvalise kohaga. Näiteks: „Õpetajad lubasid last alguses rühma lapsevanemaga.“

„Kannatlikkus“. Selle alakategooria all on vanemad öelnud, et lapse kohanemist soodustab ka see, kui õpetajad suudavad ise ka rahulikud ning kannatlikud olla. Vanemate arvates kohaneb iga laps erinevalt ning õpetaja poolne kannatlikkus aitab sellele kindlasti positiivselt kaasa. Näiteks: „Peab olema kannatlik lapsega. Iga laps ei kohane kergesti teistega.“

3.3 Kolmas uurimisküsimus

Kolmas uurimisküsimus: Milline on lasteaiaõpetajate rahulolu koostööle lapsevanematega ning milline on lapsevanemate rahulolu koostööle lasteaiaõpetajatega?

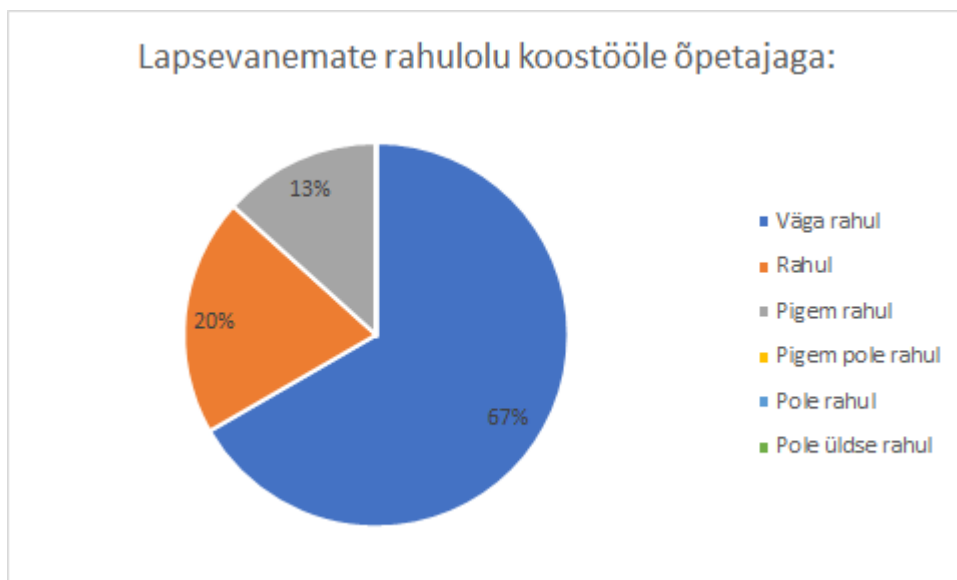
Õpetajate rahulolu koostööle vanematega. Järgnevad tulemused on vastused küsimusele: *Teie rahulolu koostööle vanematega?* Tulemused on toodud alloleval joonisel 5.

Joonis 5. Õpetajate rahulolu koostööle vanematega.

Vastanud õpetajatest on 10 õpetajat ehk 53% rahul koostööga vanematega. 7 õpetajat ehk 37% on väga rahul koostööga lapsevanematega ning 2 õpetajat ehk 10% on pigem rahul koostööga vanematega.

Lapsevanemate rahulolu koostööle õpetajaga. Järgnevad tulemused on vastused küsimusele: *Teie rahulolu koostööle õpetajaga.* Tulemused on toodud alloleval joonisel 6.

Joonis 6. Lapsevanemate rahulolu koostööle õpetajaga.

Vastanud lapsevanematest on 10 lapsevanemat ehk 67% väga rahul koostööga õpetajatega. 3 lapsevanemat ehk 20% on rahul koostööga õpetajatega ning 2 lapsevanemat ehk 13% on pigem rahul koostööga õpetajatega.

Arutelu

Kohanemist lasteaiaga on uuritud nii Eestis kui ka välismaal, kuid vanem-õpetaja koostöö olulisusest lapse kohanemisel sõimerühmas on uuritud vähe. Sellest tulenevalt oli bakalaureusetöö eesmärgiks välja selgitada, millist sõimeealiste laste lasteaiaga kohanemist soodustavat koostööd on valmis tegema lasteaiadõpetajad, millist lapsevanemad ning millised on mõlema osapoole ootused nende vahelisele koostööle. Antud uurimuses sooviti vastuseid saada kolmele uurimusküsimusele.

Esimese uurimisküsimuste eesmärgiks oli selgitada välja, millist sõimeealiste laste lasteaiaga kohanemist soodustavat koostööd on valmis tegema lasteaiadõpetajad ning millised on nende ootused koostööle lapsevanematega? Tulemustest selgus, et õpetajad on valmis igapäevaselt vanematega vestlema, vajadusel andma neile nõu, tutvustama vanematele ruume ning rühma reelgeid, lubama esimestel päevadel vanemaid rühma. Tulemused on kooskõlas varasemate uurimustega, kus on selgunud, et vanemad tunnevad, et heas vestluses on keskmiselt nende enda lapse areng (Sandberg ja Vuorinen, 2008). Kohanemisperioodil võib vanematele anda nõuandva vormiga soovitusi, jagada infot, mille eesmärk on arendada ja vajadusel parandada suhtlust. See loob soodsamad tingimused lapse lasteaiaga kohanemiseks (Avdeeva & Khokhlacheva, 2010; Leola, 2015). Uurimistulemused on näidanud, et vanematega suhtlemine on hädavajalik, mõistmaks mudilasi ning vanema kohalolek esimestel päevadel loob lapsele turvatunde (Bang, 2014).

Õpetajate ootused koostööle lapsevanematega olid, et lapsevanemad viiksid oma koduse päevakava lasteaiaga omaga samasse rütmi, tunneksid huvi ja küsiks juba varasemalt, kuidas last lasteaiaga harjutama peab, oleksid õpetajaga suheldes avatud ning järgiksid kokkuleppeid, mida õpetajatega seatakse. Varasematest uuringutest on selgunud, et eelnevalt seatud ühised kokkulepped aitavad perel ja ka õpetajal toetada vastastikku lapse kohanemist, mistõttu suurenes lapse kindlus- ja usaldustunne, sest õpetajad ja lapsevanemad pingutavad ühise tulemuse – võimalikult sujuva kohanemise nimel (Matsalu, 2015). Vanemad peaksid teavitama oma lapse käitumisest ja harjumustest kodus ja kõigist lapsega seotud muudatustest, et aidata lapsel lasteaiaga kohaneda (Bang, 2014).

Teise uurimisküsimuse eesmärgiks oli välja selgitada, millist sõimeealiste laste lasteaiaga kohanemist soodustavat koostööd on valmis tegema lapsevanemad ning millised on nende ootused koostööle lasteaiadõpetajatega? Tulemustest selgus, et lapsevanemad on valmis pidevaks suhtluseks õpetajatega ning jagama neile oma lapse kohta ka taustainfot, mis on kohanemisprotsessis oluline. Varasemates uuringutest on samuti selgunud, et vanemad

sooviksid rohkem teavet oma lapse kohanemise kohta, kuigi tulemused näitavad, et vanemad ei mõista õpetajate ootusi täielikult (McIntyre et al, 2007). Vanemad on valmis oma koduse päevakava ühildama lasteaia omaga ning uurima õpetajatelt, kuidas arendada ka oma last kodus.

Lastevanemate ootused koostööle lasteaiaõpetajatega olid, et esialgu laseksid õpetajad lapsevanemaid koos lastega rühma kaasa, jagaksid ülevaadet lapse päevast ning annaksid soovitusi ning nõu, oleksid kannatlikud ning läheneksid lapsele individuaalselt. Luhametsa (2016) tehtud uurimusest selgus, et kuigi vanemad soovisid ise otsustada kaua nad lapse kohanemisperioodil rühmas viibivad, siis mitte kõik uuritavatest ei lubanud lapsevanemal ise otsustada kohanemise ajal rühmas oldava aja üle. Samas on üheks kohanemist soodustavaks teguriks just lapsega koos rühmas viibimine. Seda on kinnitanud ka Kuusi (2020) läbi viidud uuring, kus uuritavad lapsevanemad pidasid tähtsaks esimestel päevadel koos lapsega rühmas viibimist. Vanema kohalolek loob lapsele turvatunde ning võimaldab lapsel lasteaia kiiremini kohaneda (Bang, 2014; Mänd, 2003).

Kolmanda uurimisküsimuse eesmärgiks oli välja selgitada, milline on lasteaiaõpetajate rahulolu koostööle lapsevanematega ning milline on lapsevanemate rahulolu koostööle lasteaiaõpetajatega? Tulemustest selgus, et enamus õpetajaid on rahul koostööle vanematega, samas kui enamus vanemaid hindab rahulolu koostööle õpetajaga väga heaks. Sellest võib välja lugeda, et vanemate arvates teevad õpetajad vanematega tihedat koostööd, kuid õpetajate arvates võiksid vanemad koostööle rohkem panustada. Varasemates uuringutes on selgunud, et nii õpetajad kui ka lapsevanemad on üldiselt rahul omavahelise koostööga ning koostöö tegemise vajadust hinnatakse mõlema osapoolle poolt kõrgeks (Uggur, 2011; Punning, 2015). Olulist rolli mängib siin ka kindlasti õpetajate teadmised ja kogemused laste kohanemisprotsessis.

Kokkuvõtteks saab välja tuua, et suuresti langesid kokku õpetajate ja lapsevanemate ootused ning see, millist kohanemist soodustavat koostööd on mõlemad osapooled valmis tegema. Sellest võib järeldada, et lasteaia kohanemisele aitab väga palju kaasa koostöö ning lastel peaks kohanemine minema hästi, kui nähakse asju ühtemoodi.

Töö piirangud ja praktiline väärtus

Võib öelda, et tegemist on teaduslikus mõttes väga väikse valemiga, seega ei saa tulemusi üldistada, kuid siiski saab öelda, et tegemist oli olulise uurimusega. Antud töö näitas ära

lasteaiaõpetajad ja lapsevanemad peavad omavahelist koostööd lapse kohanemisel väga oluliseks.

Käesoleva töö piiranguks on see, et uurimus viidi läbi ainult Viljandi linna lasteaedade sõimerühmades ning seega ei saa selle põhjal teha üldistusi kogu Eesti lastevanematele ja lasteaiaõpetajatele. Uurimuse kitsaskohaks saab pidada ka seda, et tegemist oli algaja uurijaga ning sellest tulenevalt puudusid uuritava eelnevad kogemused.

Töö praktilise väärtuseks võib öelda, et tööd saab kasutada edasistes uurimustes lähtekohaks, näiteks võrdlemaks neid teiste Eesti piirkondadega. Laste lasteaiaga kohanemisel tehtav koostöö õpetajate ja vanemate vahel on teema, mida tuleks täpsemalt uurida, et mõista üksikasjalikumalt laste esmast ja sujuvat kohanemist uue keskkonnaga. Teisalt võiks töö pakkuda huvi ka lasteaiaõpetajatele, kes näeksid, et lapsevanemad on valmis koostööks ja milliseks koostööks nad sealjuures valmis on.

Tänu sõnad

Soovin tänada oma juhendajat Heily Leolat, kes oli suurepärane juhendaja ning andis asjakohast nõu. Samuti tänan kõiki Viljandi linna lasteaedade sõimerühma õpetajaid ning lapsevanemaid, kes küsitluses osalesid. Suured tänud ka oma emale ning Karksi-Nuia Lasteaia meeskonnale, kes mind toetasid ning motiveerisid tööd kirjutama.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli Haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Laura Sinimets

/allkirjastatud digitaalselt/

18.05.2021

Kasutatud kirjandus

- Avdeeva, N. N., Khokhlacheva, I. V. (2010). Peculiarities of the Child's Attachment to the Mother, Child-parent Relation Style and the Child's Adaptation to the Kindergarten. *Psychological Science and Education*, 15(3), 78-84.
- Balaban, N. (2006). Easing the Separation Process for Infants, Toddlers, and Families. Kasutatud 20.05.2020, <https://childhealthanddevelopment.files.wordpress.com/2011/06/primary-caregiving.pdf>
- Bang, Y. S. (2014). Teacher-caregivers' perceptions of toddlers' adaptation to a childcare center. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 42(8), 1279-1292.
- Bernhardt, J. L. (2000). A Primary Caregiving System for Infants and Toddlers: Best for Everyone Involved. Kasutatud 20.05.2020, <https://admin.childcarecouncilofky.com/Common/Documents/DAP%20infants.pdf>
- Bronfenbrenner, U. (1994). Ecological models of human development. *Readings on the development of children*, 2(1), 37-43.
- Cohen, L. M. (2012). Adaptation and creativity in cultural context. *Revista de Psicología*, 30(1), 3-18.
- Eesti Keele Instituut. (2009). *Eesti keele seletav sõnaraamat*. Kasutatud 29.03.2021, <http://www.eki.ee/dict/ekss/>
- Elo, S., Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of advanced nursing*, 62(1), 107-115
- Erelt, T. (Toim). (2014). *Hariduse ja kasvatuse sõnaraamat*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- Goshen, O. (2016). Collaboration Between Parents and Kindergarten Teachers. *Higher Studies*.
- Hoffses, K. (2018). Helping Your Child Adjust to Preschool. Kasutatud 17.02.2020, <https://kidshealth.org/en/parents/adjust-to-preschool.html>
- Hongzu, D. (2013). The Study of Cooperation and Interaction Between Family and Kindergarten Based on Network. *Information Technology Journal*, 12(3), 482.
- Kahn, H., Loit, H-M. (2009). *Tervise ABC*. Tallinn: Valgus
- Kalin, J., Šteh, B. (2010). Advantages and conditions for effective teacher-parent co-operation. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 4923-4927.
- Koolieelse lasteasutuse seadus (1999). *Riigi Teataja RT I*, 22.01.2018, 6. Kasutatud 05.01.2020, <https://www.riigiteataja.ee/akt/77275>

- Kraav, I. (2007). Lapse areng valdkonniti ja võimalused sellele kaasa aidata. S-L. Läänesaar (toim), *Lapsehoidja käsiraamat* (lk 94). Tallinn.
- Kruszewska, A. (2018). First Separation from Parents That is the Beginning of Preschool Education. *ICERI 2018 Conference Proceedings. 11th International Conference of Education, Research and Innovation*.
- Kuus, L. (2020). *Sõimelapse lasteaedu paneku põhjused ja kohanemist soodustavad tegurid lastevanemate hinnangul*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Kööp, K. (2018). Koostöö lastevanematega. *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias*. Atlex
- Leola, H. (2015). *Laste kohanemisprotsess ning seda soodustavad ja takistavad tegurid lastevanemate ja õpetajate hinnangul ühe sõimerühma näitel*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Luhamets, M. (2016). *Sõimelaste kohanemist mõjutavad tegurid ning lapsevanema ja lapsehoidja vaheline usaldus lastevanemate ja lapsehoidjate hinnangul Tartu munitsipaallastehoidude näitel*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Martin, K. (2010). *Lapse kohanemine lasteaia ja lastehoiuga lastevanemate ja õpetajate ning lapsehoidjate hinnangul Tartu linna näitel*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Matsalu, K. (2015). *Lapse kohanemine lasteaias, seda mõjutavad ja soodustavad tegurid ühe valla lasteaiaõpetajate hinnangul*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- McIntyre, L. L., Eckert, T. L., Fiese, B. H., DiGennaro, F. D., & Wildenger L. K. (2007). Transition to Kindergarten: Family Experiences and Involvement. *Early Childhood Education Journal* 35, 83-88.
- Mänd, M. (2003). Lasteaiaõpetaja käsiraamat. *Õppe- ja kasvatustööst kuni kolmeaastaste lastega. Riiklik Eksami-ja Kvalifikatsioonikeskus*.
- Naan, G. (1989). *Eesti nõukogude entsüklopeedia IV*. Tallinn: Valgus
- Oxford University Press. (i.a). *Oxford Advanced Learner's Dictionary*. Kasutatud 05.05.2021, https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/american_english/cooperation
- Patel, A. (i.a). Supporting Transitions in the Early Years. Kasutatud 20.05.2020, <https://www.teachearlyyears.com/a-unique-child/view/supporting-transitions-in-the-early-years>
- Petrova, K, S. (2018). Behavioural Skills - A Prerequisite for the Successful Adaptation to the Conditions in the Kindergarten. *Knowledge International Journal*, 28(3), 895-899.
- Punning, M. (2015). *Lapsevanemate ja õpetajate hinnangud omavahelisele koostööle ning seos koolieelikute loova mõtlemisega Tartu ja Tartumaa näitel*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.

- Sandberg, A., Vuorinen, T. (2008). Preschool - home cooperation in change. *International Journal of Early Years Education*, 16(2), 151-161.
- Serova, I. N. (2016). Problems of Adaptation to Kindergarten of Early-Aged Children - Analysis and Recommendations. *St. Tikhon's University Review. Series IV. Pedagogy. Psychology-No*, 2(41), 11, 106-117.
- Solter, A. J. (2007). *Nutt ja jonnihood. Kuidas aidata lapsel oma tunnetega toime tulla*. Tartu: Väike Vanker.
- Šteh, B., Kalin, J. (2011). Building partner cooperation between teachers and parents. *Ceps journal*, 1(4), 81-101.
- Uggur, A. (2011). *Koolieelse lasteasutuse direktori roll koostöökolmnurgas direktor – lapsevanem – õpetaja*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool
- Ващук М.И., Алексеева Ю.Н., Андрианова О.Л., Богданова И.Н., Ведзижева Д.М., Воробьева С.В., Вячеслаева Н.А., Дедикова Л.Л., Журавлева О.Ю., Карепанова Т.А., Куимова Т.А., Малькова Л.А., Панова А.В., Сологуб О.М., Терентьева И.В., Шарова Е.И., Тюпакова А.Ю. (2014). *Взаимодействию детского сада и семьи в процессе проектной деятельности с приложением на диске «Школа дошкольных наук» методическая копилка*.
- Veisson, M., Suur, S. (2005). Koostöö lapsevanematega. Kasutatud 04.06.2020, <https://haridus.opleht.ee/Arhiiv/122005/16-17mustv.pdf>
- Õun, T., Suur, S. (2009). Lasteaia tegevuse ja peredega koostöö alused. K. Henno (toim), *Lasteaialaps peres* (lk 141). Atlex
- Yaldaie, T. (2016). *Transition from home to daycare services in Russia*. Bachelor's Thesis.

Lisa 1. Lasteaiaõpetajate küsimustik

Lugupeetud lasteaiaõpetaja!

Olen Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava eriala kolmanda aasta üliõpilane Laura Sinimets ning palun Teie abi oma bakalaureusetöö „Sõimeealiste laste kohanemist soodustavad koostöised tegurid lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate vahel ning osapoolte ootused kohanemisele Viljandi linna lasteaedade näitel" läbiviimiseks.

Palun Teil täita allolev küsimustik. Vabavastuste puhul vastake vabas vormis ning valikvastuste puhul valige Teile sobiv vastusevariant. Saadud vastuseid kasutatakse üldistatult teadustöö tegemiseks ning need on konfidentsiaalsed. Küsitluses osalemine on anonüümne ja vastamine võtab aega umbes 10-15 minutit. Palun vastake ankeedile ajaperioodil 25.märts - 18.aprill.

Tänan Teid küsitluse täitmise ja abi eest!

Laura Sinimets

laura.sinimets@gmail.com

1. Kuidas hea koostöö pere ja õpetajate vahel soodustab lapse kohanemist lasteaiaga? Põhjendage.

2. Millist kohanemist soodustavat koostööd lastevanematega teete? Tooge näiteid.

3. Kuidas saaks lapsevanem lapse kohanemist soodustada? Tooge näiteid.

4. Kas vanemad võtavad teiepoolseid nõuandeid arvesse?

- ☐ Võtavad arvesse
- ☐ Vähesel määral
- ☐ Mitte oluliselt
- ☐ Üldse mitte

5. Palun tooge näiteid, kuidas vanemad arvestavad Teie nõuannetega?

6. Kuidas on koostöö aidanud lapsel kohaneda lasteaiaga?

- ☐ Suurepäraselt
- ☐ Oluliselt
- ☐ Vähesel määral
- ☐ Pole üldse aidanud

7. Teie rahulolu koostööle vanemaga:

- ☐ Väga rahul
- ☐ Rahul
- ☐ Pigem rahul
- ☐ Pigem pole rahul
- ☐ Pole rahul
- ☐ Pole üldse rahul

8. Teie sugu

- ☐ Naine
- ☐ Mees

9. Teie vanus: _____

10. Teie tööstaaž lasteaiaõpetajana: _____

11. Milline on Teie haridustase?

- ☐ Keskharidus
- ☐ Keskeri- või kutseharidus
- ☐ Rakenduskõrgharidus
- ☐ Bakalaureusekraad
- ☐ Muu: _____

Lisa 2. Lastevanemate küsimustik

Lugupeetud lapsevanem!

Olen Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava eriala kolmanda aasta üliõpilane Laura Sinimets ning palun Teie abi oma bakalaureusetöö „Sõimeealiste laste kohanemist soodustavad koostöised tegurid lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate vahel ning osapoolte ootused kohanemisele Viljandi linna lasteaedade näitel" läbiviimiseks.

Palun Teil täita allolev küsimustik. Vabavastuste puhul vastake vabas vormis ning valikvastuste puhul valige Teile sobiv vastusevariant. Saadud vastuseid kasutatakse üldistatult teadustöö tegemiseks ning need on konfidentsiaalsed. Küsitluses osalemine on anonüümne ja vastamine võtab aega umbes 10-15 minutit. Palun vastake ankeedile ajaperioodil 25.märts - 18.aprill.

Täna Teid küsitluse täitmise ja abi eest!

Laura Sinimets

laura.sinimets@gmail.com

1. Kuidas hea koostöö pere ja õpetajate vahel soodustab lapse kohanemist lasteaiaa? Põhjendage.

2. Millist kohanemist soodustavat koostööd teete õpetajatega? Tooge näiteid.

3. Kuidas saaks õpetaja Teie lapse kohanemist soodustada? Tooge näiteid.

4. Millist tagasisidet õpetaja lapse kohanemisel Teile edastas?

5. Kas Te võtate lasteaiaõpetajate nõuandeid kuulda?

- ☐ Võtan arvesse
- ☐ Vähesel määral
- ☐ Mitte oluliselt
- ☐ Üldse mitte

6. Palun tooge näiteid, kuidas Te arvestate õpetajate nõuannetega?

7. Kuidas on koostöö aidanud lapsel kohaneda lasteaiaga?

- ☐ Suurepäraselt
- ☐ Oluliselt
- ☐ Vähesel määral
- ☐ Pole üldse aidanud

8. Teie rahulolu koostööle õpetajaga:

- ☐ Väga rahul
- ☐ Rahul
- ☐ Pigem rahul
- ☐ Pigem pole rahul
- ☐ Pole rahul
- ☐ Pole üldse rahul

9. Kuidas hindate oma lapse ja tema õpetaja vahelist suhet?

- ☐ Väga hea
- ☐ Hea
- ☐ Rahuldav
- ☐ Halb

10. Teie sugu

- ☐ Naine
- ☐ Mees

11. Teie vanus: _____

12. Milline on Teie haridustase?

- ☐ Keskkharidus
- ☐ Keskeri- või kutseharidus
- ☐ Rakenduskõrgharidus
- ☐ Bakalaureusekraad
- ☐ Muu: _____

Lisa 3. Kirjad lasteaedadele

Tere

Olen Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava eriala kolmanda aasta üliõpilane Laura Sinimets ning kirjutamas oma bakalaureusetööd teemal „Sõimeealiste laste kohanemist soodustavad koostöised tegurid lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate vahel ning osapoolte ootused kohanemisele Viljandi linna lasteaedade näitel”. Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada, millist sõimeealiste laste lasteaiaga kohenemist soodustavat koostööd on valmis tegema lasteaiaõpetajad, millist lapsevanemad ning millised on mõlema osapoole ootused nende vahelisele koostööle.

Palun Teil jagada minu küsitlusi, mis on lingina kirja lõpus, Teie lasteaia sõimerühma õpetajatele ning lastevanematele, kellel on laps sõimerühmas.

Küsimustik õpetajatele: <https://forms.gle/M6n33VEtFqp4xrZRA>

Küsimustik lapsevanematele: <https://forms.gle/3pE5gRVy5x1x7tXC6>

Ette tänades ja parimate soovidega

Laura Sinimets

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Laura Sinimets

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose SÕIMEEALISTE LASTE KOHANEMIST SOODUSTAVAD KOOSTÖISED TEGURID LAPSEVANEMATE JA LASTEAIAÕPETAJATE VAHEL NING OSAPOOLTE OOTUSED KOHANEMISELE VILJANDI LINNA LASTEAEDADE NÄITEL, mille juhendaja on Heily Leola.

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Laura Sinimets

18.05.2020